

ให้ยาเสพติดคนจน
ไม่ใช่ให้ยารักษาคนยากจน

ในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมา ครม. ได้มีมติเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจอยู่หลายเรื่องด้วยกัน แต่ 2 เรื่องเด่นที่ได้รับความสนใจอย่างยิ่งดูเหมือนจะไม่พ้นเรื่องโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2551 และการออกคูปองแก้จน

การเปิดรับจำนำข้าวครั้งนี้ เสมือนการยอมรับความล้มเหลวในการทำงานของ รมว. พาณิชย์ มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ ที่ครั้งหนึ่งเคยยืนยันหนักแน่นว่าชาวนาไม่ต้องรับขายข้าว

ราคาข้าวจะขึ้นสูงและไม่มีทางต่ำกว่าตันละ 1.4 หมื่นบาท

การที่รัฐบาลรับเร่งดำเนินโครงการถึงขั้นไม่ปรึกษา รมว. พาณิชย์ และ รมว. เกษตรฯ

ไม่แน่ใจว่าจะเป็นด้วยเหตุผลใด เพราะห้วงใยชาวนามากจนรอตไปไม่ได้

หรือเกรงว่ากลุ่มชาวนาที่มาประท้วงหน้าทำเนียบฯ จะเข้าไปร่วมกับกลุ่มพันธมิตรฯ

หากรัฐบาลไม่ทำตามข้อเรียกร้อง

การแก้ปัญหาข้าวไม่ตกนี้แสดงถึงการขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการทำงานระหว่างกระทรวงของรัฐบาล ซึ่งเป็นปัญหาทางการบริหารที่ผมได้คาดการณ์ไว้ในบทความแรกของคอลัมน์นี้

คงต้องติดตามกันต่อไปว่าผลที่เกิดขึ้นจากโครงการจะเป็นการช่วยเหลือชาวนาหรือโรงสี

หากการดำเนินการไม่ได้บูรณาการร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงเกษตรฯ

คูปองแก้จนเป็นอีกนโยบายหนึ่งที่กระทรวงการคลังเสนอ

เพื่อเป็นมาตรการในการแก้ปัญหาวิกฤตค่าครองชีพแก่คนจน

หากสามารถผลักดันไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม เป็นธรรม และโปร่งใส

จะสามารถช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายได้ ณ ระดับหนึ่ง

แต่ถ้าหากเป็นเพียงความหวังใยแค่ระดับนโยบายโดยขาดความรอบคอบถึงแนวทางและการผลักดัน

สู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและ

จริงใจ

มาตรการนี้จะสร้างความสูญเสียแก่ประเทศอย่างมากมาย

การรับจำนำข้าวเปลือกและคูปองแก้จนจะใช้งบประมาณแผ่นดินรวมกันประมาณ 7

หมื่นล้านบาทต่อปี แต่โครงการรับจำนำข้าวนั้น ในกรณีที่ข้าวราคาตก

อย่างน้อยรัฐบาลยังมีข้าวสารเก็บในสต็อก แต่คูปองแก้จนหากบริหารจัดการไม่ดี

ผลสัมฤทธิ์แทบจะมองไม่เห็น จะมีก็แต่คะแนนเสียงที่ได้แก่พรรครัฐบาล

คำถามจึงเกิดขึ้นว่า มาตรการนี้จะช่วยคนจนได้จริงหรือ

แม้กระทั่งอดีตคนในแวดวงการเมือง คุณ

สรนันทน์ เวชชาชีวะ ยังเห็นว่าเหมือนฝันที่ให้แก่ประชาชน

คำกล่าวเช่นนี้ผมคิดว่าน่าจะมาจากประสบการณ์ที่คุณสรนันทน์ได้รับจากรัฐบาลไทยรักไทย

ในการดำเนินโครงการประชานิยมที่ภายนอกดูดี

แต่เมื่อปฏิบัติจริงก็เพียงเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

คูปองแก้จนไม่ใช่เรื่องใหม่ ใช้นานมากในประเทศยากจน และแม้กระทั่งสหรัฐอเมริกาที่มี

พรรคประชาธิปไตยเองได้เสนอมตรการนี้แก่รัฐบาลไปเมื่อ 2 เดือนที่แล้ว

นั่นหมายความว่าโดยหลักการแล้วพรรคเห็นด้วย

แต่ต้องให้นโยบายและแนวทางในการปฏิบัติมีความชัดเจนและรอบคอบ และที่สำคัญ คุณอภิสิทธิ์

เวชชาชีวะ ได้เน้นย้ำใน ครม. เเง ว่า มาตรการนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของแนวทางการช่วยเหลือคนจน

ซึ่งต้องเป็นการดำเนินการในระยะยาว ที่มีเป้าประสงค์สุดท้ายคือ ให้คนจนยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง

โดยรัฐบาลคอยให้การดูแลช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

ข้อสังเกตแรกที่ผมมีต่อมาตรการนี้คือ ทำไมรัฐมนตรี สรพงษ์ สืบวงศ์ลี

จึงให้เวลาแก่มาตรการนี้เพียงแค่ 6-12 เดือนเท่านั้น มองในแง่ดี

คงเห็นว่าหลังจากนั้นคนจนที่ได้รับคูปองจะไม่จนอีกแล้ว หรือหากมองในแง่ร้าย

คงจะเห็นว่าเป็นระยะเวลาที่เพียงพอต่อการสร้างผลประโยชน์ทางการเมือง

การป้องกันไม่ให้ความล้มเหลวเกิดขึ้น

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสำรวจกลุ่มเป้าหมายและสิ่งที่พวกเขาต้องการ

การมอบหมายให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ระบุผู้ที่มีสิทธิรับคูปอง

แม้จะดูดีแต่ก็อดห่วงไม่ได้ว่าจะเป็นไปได้ว่าเป็นไปอย่างเป็นธรรม โปร่งใส และกระจายสู่ผู้ที่ยากจนจริงๆ

การใช้เส้นแบ่งความยากจนเป็นเกณฑ์ ทำให้คาดการณ์ได้ว่าจะมีจำนวนคนจนอยู่ที่ 6 ล้านคน ซึ่งครอบคลุมผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ป่วย และผู้พิการ การแจกคู่มือในระยะเวลา 6 เดือน ไม่ได้ช่วยให้เกิดผลอะไรในระยะยาว มากไปกว่านั้นในจำนวน 6 ล้านคนนี้ แท้จริงแล้วประกอบด้วยผู้ที่ต้องการมีงานทำ แต่ขาดทักษะและ/หรือโอกาส ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องมีระบบและกลไกที่จะให้การช่วยเหลือในเรื่องการเพิ่มทักษะ และจัดหางานให้คนกลุ่มนี้เพื่อให้สามารถยืนอยู่บนขาของตนเองได้

นักเศรษฐศาสตร์สังคมชื่อดัง ดร.อัมมาร สยามวาลา ให้ข้อเสนอว่า ควรให้มีส่วนราชการเข้ามาดูแลรับผิดชอบปัญหาคนจนโดยเฉพาะ การที่ให้หลายกระทรวงร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ยิ่งทำให้ปัญหาไม่ได้รับการดูแลอย่างจริงจัง ลองพิจารณาจากการเปิดให้ลงทะเบียนคนจนในสมัยรัฐบาลทักษิณ จนถึงทุกวันนี้ไม่ได้มีอะไรเป็นรูปธรรม เป็นเพียงการให้ความหวังลมๆ แล้งๆ แก่คนที่มาลงทะเบียนจำนวน 8 ล้านคน ว่าวันหนึ่งปัญหาหนี้สินและรายได้ต่ำจะได้รับการช่วยเหลือ ความชัดเจนที่รัฐบาลต้องชี้ให้เห็นในการใช้มาตรการคุ้มครองคือ สินค้าใดบ้างสามารถใช้คู่มือซื้อได้ คงเป็นการไม่ถูกต้องอย่างยิ่งที่คู่มือจะสามารถใช้ซื้อสินค้าทุกชนิดได้ ควรเป็นเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ข้าว นม แป้ง น้ำมันพืช ประมาณ 5-6 ชนิดเท่านั้น นอกจากเรื่องสินค้าแล้ว รูปแบบคู่มือก็มีความสำคัญเช่นกัน รัฐมนตรีสุรพงษ์ กล่าวว่า จะใช้บัตรประจำตัวประชาชน Smart Card ไม่ใช่คู่มือกระดาษ

คำถามที่เกิดขึ้นตามมาคือ มีคนจนกี่คนที่มียบัตรประจำตัวประชาชนแบบ Smart Card และที่ว่า Smart นั้น IQ เท่าไร ฉลาดขนาดที่สามารถรูดบัตรได้เลยหรือไม่ และมีจุดแลกของที่รองรับความฉลาดของ Smart Card ได้ทั่วประเทศหรือไม่

ข้อสังเกตสุดท้าย รัฐบาลจะหางบประมาณจำนวน 7 หมื่นล้านบาท (เท่ากับ 4% ของงบประมาณแผ่นดิน) จากที่ไตรมาสสนับสนุน 2 เรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่ กรม.เพ็งจะให้การเห็นชอบในหลักการ แต่ยังไม่ได้พิจารณาพร้อมกับงบประมาณตามหน้าที่ที่กระทรวงที่เกี่ยวข้องต้องขอไว้ก่อนหน้านี้ นั้นหมายความว่า กรอบวงเงินที่จะเสนอต่อสภาฯ ในการพิจารณา พ.ร.บ.งบประมาณแผ่นดินสิ้นเดือนนี้คงจะสูงมาก และอย่าลืมว่ารัฐบาลยังมีหน้าที่ที่ต้องจัดการศึกษาให้เป็นแบบเรียนฟรี และให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

ข้อสังเกตทั้งหมดนี้เพียงพอที่จะชี้ให้เห็น ถึงระดับความสามารถในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล ที่ทำได้เพียงแค่อำนาจเงินของประชาชนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในขณะที่สาเหตุ ที่แท้จริงยังไม่ได้รับการแก้ไข ยังไม่มีมาตรการใดที่ออกมาที่จะทำให้เห็นว่ารัฐบาลจะมีรายได้เพิ่มขึ้น การใช้เงินภาษีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เป็นการมองแบบคนไม่เข้าใจเศรษฐกิจจริง ซึ่งรายได้รัฐบาลจากภาษีนั้นเป็นแค่เพียง 15% ของ GDP และ GDP ก็โตขึ้นแบบที่ละนิดและค่อยเป็นค่อยไปเสียเหลือเกิน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า มาตรการคุ้มครองแก่คนที่ต้องใช้เงินมหาศาลนั้น หากบริหารจัดการแบบรีบเร่งและไม่จริงจัง นอกจากมีค่าเสียโอกาสที่สูงแล้ว ยังจะจบแบบการให้ยาเสพติดมากกว่าการให้ยารักษาคนยากจนตามที่คุณสรนันท์ได้ คาดการณ์ไว้